

ТЕАТРОЗНАВЕЦЬ... – У ЛЬВОВІ?!

Цей круглий стіл відбувся в рамках наукової сесії Театрознавчої комісії НТШ та науково-практичного семінару кафедри театрознавства та акторської майстерності ЛНУ імени Івана Франка. Березневого вечора 2013 р. у стінах факультету культури і мистецтв зібралися разом викладачі фахових театрознавчих дисциплін та молоді випускники-театрознавці задля того, щоб разом обговорити перший досвід професійної адаптації театрознавців у культурно-мистецькому та науковому середовищі Львова. У розмові взяли участь викладачі кафедри, кандидати мистецтвознавства Світлана Максименко та Майя Гарбузюк, а також випускники ЛНУ ім. І. Франка 2004 – 2012 рр. Олександра Калініченко, Тарас Федорчак, Роман Лаврентій, Надія Кондур, Уляна Рой, Євген Сало, Вікторія Швидко, студентка-магістрантка Ольга Довгань-Левицька. Пропонуємо скорочену версію розмови.

Майя Гарбузюк: Мали таку давню мрію – зібрати театрознавців-випускників Університету Франка різних років, аби поспілкуватися на теми, що не можуть не хвилювати педагогів, котрі рік за роком готують нові й нові покоління театрознавців. Тих небагато із вас, хто викладає на кафедрі поруч із нами, ми бачимо щодня, стежимо за вашим зростанням, тішимося вашими успіхами. Зрештою, класичний Університет – чудова науково-педагогічна оаза для плекання театрознавців та театрознавства як науки. Але більшість наших випускників йдуть “у світ”, за межі Університету, як зробили це свого часу майже всі присутні тут. Ви першими шукали і давали відповіді на питання, що це таке – театрознавець у Львові? В чому особливість життя із цією професією в нашому місті? Наскільки важко і чи можна взагалі у Львові бути театрознавцем, чи потребує наше місто таких фахівців? Врешті, театрознавство – це

обмежена невеликою територією застосування дисципліна чи гуманітарний напрямок, який дає простір для різноманітних маневрів на ринку праці?

Олександра Калініченко (науковий працівник Львівської картинної галереї; випускниця 2004 р., науковий керівник курсу – С. Максименко): У пошуках роботи по закінченні Університету я, зокрема, працювала в редакції газети “Афіша”, і мені здавалось, що моя професія цілковито непотрібна. Коли ж прийшла у Львівську картинну галерею, зрозуміла, що тут якраз все і знадобиться. По-перше, були знання із дисципліни “образотворче мистецтво”, по-друге, стали в пригоді уміння писати, аргументовано висловлювати свою думку, готувати доповіді, статті до публікацій, вести науковий пошук, готувати екскурсії та вміти спілкуватися з відвідувачами. Зараз я відчуваю, що використовую фахові знання з користю для своєї праці.

М. Г.: Але Ви повинні були ще здобувати освіту, вчитися, адже перекваліфікуватись з театрознавця на мистецтвознавця не так просто?

О. К.: Але й не так вже нереально. Адже ми мали гарні лекції з образотворчого мистецтва у Назара Богдановича Козака, якому я завдячую своєю обізнаністю в цій галузі. Звичайно, довелось багато читати нової літератури, вивчати багато нових імен, творів, але і з театрознавства, і з інших дисциплін я вже мала сформоване уявлення про стилі, напрямки, епохи. Це дуже допомагало.

М. Г.: Наскільки складно було адаптуватись в іншому – не театральному середовищі? Наскільки відрізняється мистецтвознавче середовище від театрального чи театрознавчого?

О. К.: Мені здається, що насправді академічне середовище однакове – чи це театрознавці чи мистецтвознавці. У нас і на театральну прем’єру, і на відкриття виставок ходять одні й ті самі люди, тому якоїсь кардинальної відмінності я не помітила.

М. Г.: Одним із навчальних завдань для майбутніх театрознавців є розвиток навичок публічних виступів. Чи Вам довелося застосовувати ці уміння?

О. К.: Так, звичайно, адже один із напрямів моєї роботи – екскурсивод. Ми проводимо і тематичні, і загальні екскурсії галереєю. Тут, признаюсь, мені довелося ще набув впевнености, уміння вести екскурсію. Але займаюсь, звісно, не лише цим.

Роман Лаврентій (в.о. завідувача відділу культурно-просвітницької роботи Наукової бібліотеки ЛНУ імені Івана Франка; випускник 2006 р., науковий керівник курсу – С. Максименко): Саша скромно промовчала про свою лекторську роботу.

О. К.: Так, кілька разів на рік я на запрошення Романа Ярославовича читаю для працівників Наукової бібліотеки Університету Івана Франка лекції про відомих художників. І, читаючи, далі вчуся. Бібліотечна аудиторія – дуже цікава, відкрита, я – признаюсь – маю змогу випробовувати тут якісь свої нові лекторські прийоми, ідеї.

М. Г.: А наукова праця? Я знаю, що Ви друкуєтесь у Віснику. Чи Вам не кортіло обрати якусь міждисциплінарну тему на перетині театрознавства й історії мистецтв?

О. К.: На щастя, ми можемо обирати теми за своїм уподобанням і поки що цікавого мені художника, який би займався ще й театром, я не знайшла. Але у нас багатющі фонди, і думаю, це – справа часу.

Р. Л.: Саша знову делікатно промовчала про своє маленьке відкриття...

О. К.: Справді (*усміхається*). Яскравий приклад практичного застосування театрознавства до аналізу картини, бо якби я не була театрознавцем, навряд чи помітила одну особливість... Так ось. Є у нас одна картина художника ХХ ст. “Дівчина біля дзеркала”. Оскільки я досліджую цей період, то я довго приглядалась до неї. І раптом помітила: у своєму дзеркальному відбитті ця дівчина подібна... до П’єро! Її розкішна чорна прикраса на волоссі у дзеркалі стає шапочкою П’єро, її бант у дзеркалі перетворюється на жабо, а позаду ще й висить гітара. Скільки років, скільки людей проходили повз неї, і ніхто цього не зауважив! Так виникла моя стаття, де я зробила ширший аналіз образу П’єро у малярстві початку ХХ ст. Тут мені моє театрознавство надзвичайно допомогло. І так складається: якщо спеціально щось шукати, ставити собі мету – ось я поєднаю театрознавство із чимось, то нічого не виходить. Таке стається несподівано, там, де ти не очікуєш. І це дуже цікаво.

М. Г.: Тарасе, Ви, як і Олександра, належите до першого випуску театрознавців нашої кафедри. Але своє місце під сонцем Ви знайшли в кабінеті завліта Першого українського театру для дітей та юнацтва. Наскільки уявлення студента про майбутню працю в професійному театрі відповідають реаліям?

Тарас Федорчак (завідувач літературної частини Першого академічного українського театру для дітей та юнацтва; випускник 2004 р., науковий керівник курсу – С. Максименко): Під час навчання ми мали різні практики в театрах, сиділи на репетиціях, дивились. Поки ти вчишся, ти маєш можливість набувати не тільки знання, а й якісь професійні зв’язки, щось для себе відкривати, при цьому ніколи не знаєш, що насправді тобі знадобиться в “дорослому” житті. У якийсь момент студентові може здатись, що те чи інше ніколи не буде йому потрібним. А потім – раз, і саме це виявляється головним. Я не збирався працювати у “дитячому театрі”. Теми і курсових, і моєї дипломної роботи були присвячені категорії “трагічного” в театрі, Хто б міг подумати, що я буду працювати для дітей! Поки вчився, мав різні захоплення. Два роки провів у Театрі Леся Курбаса – там була “Акторська робітня”. І хоч театр цей особливий, але побачити зсередини театральне життя я мав можливість вже там. До Першого українського театру для дітей та юнацтва я прийшов не одразу завлітом. Півтора роки пропрацював тут завідувачем трупи. От до цієї роботи я справді виявився неготовий. Це був для мене шок. Погодився тимчасово попрацювати – місяць, а виявилось – півтора року. Але ця посада знову ж таки допомогла мені ще глибше збагнути внутрішні механізми роботи театру.

М. Г.: Так, справді, до роботи завідувача трупи театрознавців, на жаль, не готують, це не фахове місце праці театрознавця...

Світлана Максименко: Але у нас кажуть – хто зміг вижити на посаді завтрупи, той може працювати в театрі на будь-якій посаді.

Т. Ф.: Якщо чесно, то я й не хотів ніколи працювати завлітом. Коли під час навчання була завлітська практика, мені запам’яталось одне: сидимо ми в кабінеті багаторічного завліта Театру імені Марії Заньковецької, театрознавця Мирослави Оверчук, за вікном – сіре небо, мряка, сумний краєвид ринку “Добрут”, і пані Мирослава таким невеселим голосом говорить: “Робота завліта – це важка, відповідальна, копітка робота...”. Я слухаю і думаю: “О ні, завлітом – ніколи!!!!”. І от результат – я працюю завлітом...

М. Г.: Але при цьому ви вдало поєднуєте роботу завіта із критичною діяльністю.

Т. Ф.: Вже не поєдную. Тепер, коли я на посаді завліта, у мене бракує часу на писання.

Я активно писав для “Zachid.net” якраз тоді, коли ніде не працював: з посади завтрупи звільнився, а завлітом ще не працював. Власне, мені запропонували написати одну статтю для них, потім – другу, потім з’явилась своя аудиторія, почалися коментарі, я отримав статус журналіста. Ну і гонорари, що не менш важливо.

С. М.: Але нам бракує вашого “Задника”.

Р. Л.: Він не міг довго проіснувати, бо тримався на приватній ініціативі і приватних коштах. Зрештою, троє людей не можуть постійно дописувати, а студентів тоді не вдалось розворушити.

С. М.: Але де ж молодим театрознавцям друкуватись у Львові?

Т. Ф.: Можна і треба далі друкуватись на “Захід.неті”. Хоча зараз розділ “культура.net” фактично скасований і став виключно літературним, а в “Культурних стратегіях”, створених натомість, підхід до публікацій суто журналістський: вийшла прем’єра – наступного дня потрібна рецензія. Кілька слів, часто неважливо яких.

М. Г.: ...а є ж ще другий, а подекуди і третій склад...

Т. Ф.: ...власне на це часу немає. А коли вистава складна і ти розумієш, що шось не так... Мені інколи два тижні треба, щоб для себе з’ясувати, що не так у виставі. Журналістський підхід у деяких інтернет-виданнях на це шансів не дає: “Що? Це було місяць тому? Кому це потрібно!” Зараз Наталя Космолінська започатковує нове інтернет-видання “Збруч”. Думаю, це буде ще одне потенційне місце для матеріалів про театр.

С. М.: Інтернет сьогодні значно розширює наші професійні можливості.

Т. Ф.: Так, але нині поширена, і серед театрознавців зокрема, думка, що наш час – це час не професійної критики, це час блогерів. Після вистави будь-хто, приміром якийсь Вася Пупкін, може прийти додому і написати в блозі свій відгук. І поки ти виношуєш свою рецензію, виважуєш аргументи, аналізуєш, той самий Вася Пупкін швидше за тебе донесе інформацію і створить інформаційний привід – хай і непрофесійно. І тому сучасні театрознавці повинні створювати свої блоги.

М. Г.: Гадаю, що в цьому сенсі потрібно підкоригувати і навчальну студентську практику театрознавців: під час практики у ЗМІ одним із завдань

може стати створення такого навчального блогу та його наповнення. Коли торік ми були із студентами на стажуванні у Вроцлавському університеті і спілкувалися із відомим театрознавцем Іреніушем Гушпітом, він поділився таким навчальним ноу-хау: серед різних форм рецензій на виставу він пропонує студентам написати ...рецензію-СМС. Так чи інакше, але уміння працювати за нових умов та вимог інформаційного простору студент повинен здобувати ще під час навчання.

Т. Ф.: Для мене особисто найважчим у цьому є було “самоскорочення” тексту. Коли ми вчилися, ми не обмежували себе в обсязі тексту: головне висловити свою думку. Під час семінарів кожна твоя теза піддавалась обговоренню, дискусії, і ти повинен був мати контраргументи, щоб обстоювати власний погляд. Це все безумовно потрібно. Але інтернет-текст висуває вимоги стислості. Мені спершу на “Zachid.net” давали лише 5-7 тисяч знаків. І тільки згодом я вже отримав можливість наполягати на статтях обсягом по 12-13 тисяч знаків. А скорочувати, викидати ті чи інші речення, думки для мене було справді найважчим.

Надія Кондур (працівник Львівської національної бібліотеки ім. В. Стефаника НАН України; випускниця 2005 р., науковий керівник курсу – М. Гарбузюк): Я представляю наступний, другий випуск театрознавців. Можу сказати, що і сьогодні я – театрознавець, хоча не працюю в жодній установі, що була б пов’язана з театром. І здається, моє театрознавство розпочалося не тоді, коли я першого вересня 2000 року прийшла на кафедру. Час – це взагалі така нелінійна штука... Взагалі важко розділити професію, соціальний статус, своє внутрішнє “Я”. Це неподільне. Я, як завжди, абстрактна... (сміється).

С. М.: А театрознавство не заважало Вам будувати сім’ю?

Н. К.: Анітрохи...

Роман Лаврентій: Якщо Надія вперто не хоче розповідати про бібліотеку, де працює, то я якраз буду розповідати про бібліотеку. Так само, як у Наді добре уживається театрознавство із сім’єю, так у мене воно чудово співіснує з роботою в науковій університетській бібліотеці. Хоча зрозуміло, що це різні ритми, різні способи життя. І я багато чого не встигаю, наприклад, переглядати всі прем’єри в сезоні. Радий, що викладаю театрознавцям історію українського театру, бо не знав би, про що говорити на семінарах з критики. Насправді перетинів бібліотечної справи й театрознавства дуже багато. Це подібно до Сашиного випадку: люди роками проходять повз якусь

інформацію, що лежить на поверхні, і не звертають уваги. А ти дивишся театрозначим поглядом – о, так це ж унікально, це невідомо! Тільки сідай і пиши. Так я і роблю. Виконую, звісно, в бібліотеці багато роботи, не пов'язаної з театром. Але однаково в ній натрапляєш на якийсь театральний ключ. Наприклад, зараз відповідав за організацію виставки Василя Пачовського. Начебто далеко від театру. Але ж ні – він був відомим драматургом, за його творами йшли вистави в українських театрах. І відкрив для себе багато цікавих деталей. Часто ці перетини виникають цілком випадково. Зрештою, і до бібліотеки я потрапив випадково: виникла вакансія редактора. А до переваги навчання на театрознавстві належить і курс з редагування, який нам викладала Ніна Леонідівна. Коли мені запропонували зредагувати пробний текст, я одразу всі редакторські знаки поставив як належить, і це зіграло вирішальну роль. Я ж належу до першого набору театрознавців. А потім, у 2008 році, бібліотека святкувала чотирьохсотлітній ювілей, і треба було розробляти сценарій і таке інше. Те, що я театрознавець, нікого не цікавило. Мені сказали: “А, це щось із театром? Будь ласка, працюй”. Тут мені стала в нагоді інша дисципліна – “Сценарне мистецтво”, яку також викладала Ніна Леонідівна Бічуя. У підсумку директор запропонував мені очолити культурно-просвітній відділ бібліотеки. Тому в бібліотеці мені доводиться працювати сценаристом і режисером, організатором розмаїтих заходів і святкувань. І хоч ми займаємось не тільки цим, а ще й зв'язками із громадськістю, пресою, та час від часу трапляється бути й артистом: на минулих Андріївських вечорницях я, наприклад, був Козою. Свій слід, залишив і досвід нашого студентського “Театру підозрілого глядача”, про який ще сьогодні не згадували, а треба таки його бодай назвати. Колісь із ще однією нашою випускницею – Марічкою Кошелінською-Мартинюк ми міркували: а що дає театрознавство? І зрозуміли: в суто практичному вимірі - це вміння сісти і написати. Адже всі роки ти вчишся писати: подивився виставу, подобається вона тобі чи не подобається, буде це надруковано чи ні – але сідай і пиши. Ця театрознавча “хватка” дуже мені допомагає в роботі. Бо здатність сісти і написати щось – хай недовершено, хай з подальшими допрацюваннями, як виявилось, помітно вирізняє тебе з-поміж інших. Звісно, коли приходиш в бібліотеку, ти нічого не знаєш про особливості роботи тут, і спершу ламаєш дрова, вчишся. Але якщо є бажання і наполегливість – тобі поступово все більше і більше вдається. Я зараз не говорю про педагогіку, бо моє

“чисте” театрознавство – тут, на кафедрі, де працюю викладачем, і тут все, так би мовити, “за фахом”.

М. Г.: Дякую. Маємо ще два цікавих, молодших досвіди. Це – випускники минулого року Вікторія Швидко та Євген Сало.

Вікторія Швидко (арт-директор Міжнародного фестивалю “Drama.ua”; випускниця 2012 р., науковий керівник курсу – М. Гарбузюк): Вважаю, що моє навчання насправді продовжується. Це така моя друга магістерка. За п'ять років я так само як Тарас, наприклад, кидалась вусібіч, намагалась випробувати себе по-різному. І зрозуміла, що для мене найважливішим є те, що відбувається зараз, я розумію і запам'ятовую тих людей, які ходять поруч, з якими безпосередньо спілкуюсь. Працювати з історичними темами, як виявилось – не для мене. Магістерська робота була присвячена постмодерну в українському театрі. І зараз маю можливість свої знання й ідеї щодо живого театального процесу втілювати в роботі. У дирекцію фестивалю, що тільки починає своє життя у Львові, також потрапила випадково. Спершу займалась суто адміністративними функціями: зустріч, поселення, організація перебування в місті. Тепер мої завдання більш творчі. Чи застосовую театрознавчі уміння? Так, впевнена, що так. Без зайвої скромності можу сказати, що мій курс був унікальним. Практично всі потрапили на театрознавство випадково, не знаючи достеменно, що це таке і не пройшовши на інші напрями: філологію, журналістику, іноземні мови. А сьогодні троє з нашої п'ятірки випускників продовжують працювати професійно: Євген ще скаже про себе, а Ірина Попівчак, яка, на жаль, не змогла прийти, є сьогодні помічником режисера у Львівському муніципальному театрі ім. Лесі Українки. Мені здається, це дуже добре свідчення, добрий знак наших можливостей, нашої реалізації. Звичайно, на тебе звалюється ціле море проблем, викликів, невирішених питань, але якщо ти на своєму місці, і тобі воно приносить радість – ти можеш все це долати. Я тут цілком згідна із Надею, – хай де б ти вчився в Університеті, який би фах обрав – завдання Університету дати тобі певні механізми: навчання, опанування професії, просто життя. І ці механізми ти можеш використовувати, хай би ти куди потрапив. Це хибна думка, нібито-то ти приходиш в Університет, і отримуєш від нього все. Ти просто отримуєш механізми, за допомогою яких далі можеш успішно жити і працювати. От і все. Я тішусь, що зрозуміла це не зараз, а трохи раніше. Тепер пробую ці механізми, навик застосовувати в роботі. Десь вдається, десь – ні. Але я це

роблю. У будь-якому випадку тільки через власний досвід можна щось збагнути і досягти, я в цьому переконана. А театрознавцем я боюсь себе називати. Бо я ще не знаю театру. Я спостерігаю за театром, я його вивчаю. Мабуть, колись зможу себе назвати “знавцем театру”. Тому поки що ставлюсь до цього слова дуже обережно. Але те, що знаю і вмюю, – це моє. Так я це зараз відчуваю.

М. Г.: Ви знаєте, я б хотіла зустріти випускника – філолога, мистецтвознавця, який би сказав: ну, я не зовсім ще філолог, не зовсім музикознавець... Ці наші постійні саморефлексії...

С. М.: Але вони якраз і є основою нашої професії...

О. К.: Щодо самоїдства. У нашому відділі в картинній галереї поруч зі мною працюють випускники історичного факультету Університету і три молодші від нас випускниці мистецтвознавчого факультету Львівської академії мистецтв. У порівнянні до своїх молодших колег нас – університетських – справді відрізняє якась постійна саморефлексія, сумніви. А молодь цілковито впевнена, що знає все, може все, хоча насправді виявляється не зовсім і не завжди саме так... Здається, їх окремо вчать подавати себе, бути впевненими у собі. Мені цього так бракує...

В. Ш.: А мені навпаки – подобається, що ми постійно сумніваємось. Бо коли ти сумніваєшся – ти шукаєш. А це найголовніше.

Н. К.: Вікторія тут говорила про певні механізми, інструменти, які дає Університет. У цьому сенсі до того, що сказала Саша, хочу додати, що університетська освіта – театрознавча чи будь-яка інша – дає перше, а можливо і єдине: світогляд. Відсотків на вісімдесят – це точно. Мені особисто Університет найбільше що дав – це світогляд. У практичному сенсі – уміння писати, в принципі, з будь-якого приводу, навіть не театрального. Це я зараз і можу застосувати у своїй роботі в науковій бібліотеці.

М. Г.: Але у Вас, Надю, першим місцем праці була посада завліта Львівського академічного театру ім. Леся Курбаса. Чи можете Ви сказати, що були готові до неї?

Н. К.: Коли я прийшла до Театру Курбаса, колектив переживав кризу – з театру пішов керівник, Володимир Кучинський, і це відобразило на загальному настрої. Та я не про це. Ти приходиш до театру зі своїм багажем знань, з купою ідей, і тут з’ясовується, що вони... не потрібні. От до цього я не була готова. Думаю, і сьогодні, якби мене кликали працювати завлітом навіть до найкращого театру – я б не пого-

дилась. Бо це дуже конкретна, практична робота. А мені ближча теорія, аналітична праця. Саша говорила про відмінність у самовідчуттях, у самопозиціонуванні: тут багато факторів, і культурні контексти, і середовища, і різниця в поколіннях також. Я теж мала подібний досвід спілкування. Мені здається, справа ось у чому: інші люди приходять на роботу із ремеслом. А ми – зі світоглядом. Хтось володіє чітким набором виробничих навичок. А ми уміємо насамперед багато думати, сумніватись, прагнемо до осмислення тих чи інших процесів, явищ. У цьому різниця.

С. М.: Але це і є наша найперша особливість: наша професія – світоглядна. Ми знаємо, скільки зараз штампується у різних вишах, зазвичай на платній основі, просто дипломів про вищу освіту, або ж з певним набором набутих знань і навичок. Але ж ніхто не навчає цих людей самостійно мислити! Ваше “самокопання”, ваша світоглядна позиція – основа основ праці театрознавця. Зрозуміло, що “чим менше я знаю, тим міцніше сплю”. І більшість людей добре спить, і слава Богу. А ви не можете заснути, поки не знайдете ключа до аналізу вистави, до того, що зробив режисер, актори, сценограф, композитор... Тому потреба думати – це наша професія. Скажу чесно, це мені також інколи заважає в житті. Але що вдієш (*сміється*).

М. Г.: Євгене, Ви зараз єдиний з наших випускників, хто працює у Львові на території журналістики.

Євген Сало (газета “Kurier Galicyjski”; випускник 2012 р., науковий керівник курсу – М. Гарбузюк): Це теж відбулось не одразу. Коли я надіслав своє резюме до “Kuriera Galicyjskiego”, то мене спершу взяли як складальника газети, який тоді власне був потрібний. Потім я адміністрував сайт цієї газети. І вже під час цієї роботи почав отримувати певні журналістські завдання, писати про культурні події. Скажу чесно, що мої театрознавчі знання навіть серед досвідчених журналістів дозволяють мені “набирати бали”, піднімати своє реноме. Коли ж ми взяли до друку рецензію нашої студентки, Марії Цигилик, і я її перекладав, то мої колеги були вражені мовою, спеціальною лексикою, хоч я скільки міг намагався адаптувати текст до вимог газети. Бо в сучасних ЗМІ, разом з усіма фейсбуками і твіттерами мало кого хвилюють емоції чи навіть аналітика: найважливішим є факт. І з цим треба рахуватись.

М. Г.: До речі, Євгене, в театрознавство Ви прийшли, так би мовити, з горя – не пройшли за кон-

курсом на журналістику. А життя Вас все одно до газети привело Це доля?...

Є. С.: Я радий, що так сталось, що вчився на театрознавстві. Бо справді, як каже Світлана Михайлівна, нас вчили мислити, ми формували тут свій світогляд. Зрештою, знаючи закони театру, видовища, використовуєш їх будь-де, наприклад, укладаючи сторінку в інтернеті.

М. Г.: Хочу Євгенові подякувати за професійну солідарність – надання площі для публікацій наших студентів. Це дуже важливо.

Є. С.: Ми готові і далі друкувати статті наших студентів чи випускників. Не впевнений, чи будуть за це гонорари, але запрошую до співпраці. У нас трохи спокійніший ритм – газета виходить що два тижні. Тому автори мають час на обмірковування та рефлексії.

М. Г.: До речі, і Євген, і Вікторія, присутні тут, належали до унікального по-своєму курсу. Коли ми зустрілись із ними на першій першій парі і знайомились, то з'ясувалось, що кожен прийшов не за вибором, а через невдачу із вступом на інші спеціальності. Кожен починав свою розповідь зі слів: “Я не вступив на...”. І жоден із цих абітурієнтів не бачив живого театру. Хай не буде більше таких наборів, але хай будуть такі студенти і випускники, як вони.

Уляна Рой (старший викладач кафедри театрознавства та акторської майстерності ЛНУ імені Івана Франка; випускниця 2005 р., науковий керівник курсу – М. Гарбузюк): У мене все склалося “за фахом”. Спершу була одна пара з предмету “Історія театру” для культурологів на філософському факультеті. Потім – спецкурс “Іван Франко і театр”, який читаю і досі. Ще я навчалась три роки в аспірантурі Київського університету театру, кіно і телебачення імені І. К. Карпенка-Карого. Дисертацію зараз допрацьовую. Згодом додавалась пара за парую, і тепер я вже другий рік працюю на кафедрі на основному місці праці. А вступала я ще тоді, коли кафедра була у складі філологічного факультету, ми отримували подвійний фах – філолога та театрознавця. Тоді ми навчалися в головному корпусі, відчували себе частиною великого університету, активно ходили на всі акції та зустрічі, які там відбувались. Ми, до речі, представляли філологічний факультет на “Талантах Франкового університету”, і досвід нашого “Театру підозрілого глядача” – це окрема сторінка, окрема практика буття на сцені.

М. Г.: А Ваше захоплення паратеатральними практиками почалось під час навчання?

У. Р.: Мене завжди цікавила ця тема, тому це, мабуть, відбувалось паралельно. Я мала кілька доповідей про театр як терапевтичний засіб, про творення театральної вистави із особами з особливими потребами.

Досвід роботи з Іншим театром дуже збагатив мене: я навчилась розуміти людей, які займаються театром, але не є професіоналами. Ми організували десятиденні літні табори, практикували різні тренінги – хай це було на аматорському рівні, але так ми пізнавали театральний процес зсередини. Так витворилося певне середовище – комусь подобався процес творення вистави, комусь – оформлення сцени, хвилини виступу, відчуття після показу спектаклю. Такий досвід став для мене та інших учасників корисним в особистому та професійному житті. І це – спосіб творити Інший театр.

Але в певний момент я зрозуміла, що треба зробити вибір: займатись повноцінно тільки цим напрямом або ж залишити його. До того ж, ця робота потребувала ще додаткової фахової освіти психолога. Я вирішила поки що зосередитись лише на театрознавстві.

М. Г.: Справді, вкотре переконаєшся, що театрознавство потребує тебе усього, до останку. Але навіть якщо вирішуєш піти іншим шляхом – досвід самостійного мислення, комплексна гуманітарна освіта, здобуті у навчанні, стають у пригоді. В цьому ми щойно переконались із ваших оповідей.

Нескромно, може так говорити, але впевнена, що рік від року, поступово, своєю працею, своїми здобутками, ви впливаєте на культурне середовище міста, ви допомагаєте місту зрозуміти, для чого і де саме потрібен театрознавець, чим може він бути корисним суспільству, які шляхи і способи самореалізації наших випускників є можливими та перспективними. Дякую за спілкування, за бажання поділитись досвідом, просто за час, який ви знайшли для того, щоб відвідати свою альма-матер...

*Розшифрування та опрацювання тексту –
Майя Гарбузюк*